„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на цел табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за виг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 39. У Новом Саду у петак 11. (23.) марта 1883. ГОДИНА XVIII.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Крајем овога месеца истиче претплата оним нашим поштованим претплатницима, који су се на једну четврт године претплатили.

Кад смо крајем прошле године уређивање овога листа у своје руке узели и постарали се осим тога, да нашем листу прибавимо добре радне снаге, рекли смо онда и то, да ћемо само тако добро уређен лист поштованој публици у руке дати моћи, ако нам од њене стране морална и материјална потпора на сусрет изишла буде.

Ми нисмо онда ни то тајили, да су материјална средства овога листа врло скучена, и да је он једино и искључиво на потпору читалачке публике упућен.

Данас имадемо за собом већ једну четврт године, и сад се већ можемо запитати, како се српска читалачка публика промени у уредништву овога листа и нашем апелу одазвала?

Не можемо затајати, да су нас, кад смо уређивање листа отпочели, са многих страна са честиткама и одобравајућим уверавањима предусрели. Но жао нам је, што морамо признати, да у овом кратком времену морална потпора није била онаква, каквој смо се ми надали. Што се пак материјалне потпоре тиче, та баш није ни најмање нашим очекивањима одговорила.

Ми смо с наше стране чинили све, што се у оваквим околностима чинити може, да нашу поштовану публику задовољимо. Уредништво овога листа са својом маленом снагом вршило је савесно своју дужност. Да се пак поштованој публици више што даде и пружи, за то се ишту и већа материјална средства, која нама нису стојала на расположењу, и која нам је сама поштована публика пружити кадра. Но материјални одзив од стране публике — не устручавамо се рећи — био је врло, врло слаб.

Овај лист, који се у последње време у најгорим околностима за цело време свога опстанка налазио, може свој прираштај претплатника, који му је за ову последњу четврт године придошао, тек само на десетине бројати, о стотини, а још мање о стотинама нема ни разговора.

Дакле ни промена у уредништву овога листа, ни наша усиљавања да што већма задовољимо нашу публику, ни они виши обзири према оснивачу и покретачу овога листа, који је још у животу, и чије је породице и данданас још својина овај лист, која је породица заједно са својим слабим и изнемоглим старешином тако рећи упућена на овој привредни извор, — све то није било у стању да разбије ону ледену апатију нашега народа, која је у последње време тим народом овладала.

Оће ли бар ове сада овде, с болом написане речи имати каква одзива у народу, ми не знамо, — али нам је дужност била забележити их, нека бар временом послуже као веран податак нашег данашњег мртвила и немара.

Апелујући још једном на све пријатеље наше народне ствари, коју овај лист верно и неуморно заступа, и на све пријатеље овога органа и његовог покретача, чија мисао у овоме органу још ни данас напуштена није, молимо их да се својски заузму, како би се овај лист што већма у народу раширити, и тиме себи ону снагу прибавити могао, са којом би у највећој мери све потребе читалачке публике задовољавати могао.

Уредништво од своје стране неће, као ни до сад, жалити труда, да све оно, што је у њеној снази и у њеноме домашају, учини.

Позивајући, да се понови претплата, имамо само још то напоменути, да је Нови Сад од неколико дана дошао жељезницом у свезу са многим нашим крајевима, те ће наш свет наш лист а у њему и новости много пре и много брже добивати, него до сада.

Завршујући овај позив, препоручујемо се још једном наклоности наших пријатеља.

У Новом Саду 8. (20.) марта 1883.

Уредништво „Заставе.“

Лист без готове претплате не може се никоме слати, па за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се тиче уређивања листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

„Застава“ излази четир пута на недељу.

Претплата стаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

на целу годину	14 ф. —	или 35	дин.
на по године	7 „	„ 17½	„
на четврт године	3 ф. 50	или 9	дин.
на месец дана	1 „ 20	„ 3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Румунију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 8. (20.) марта 1883.

Администрација „Заставе.“

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ.“

Перлез, 10. марта. Редовна скупштина перлеске српске црквене општине данас једногласно закључила: упутити представку саборском одбору, молећи за сазив сабора, а уједно брзојавним путем изјавити захвалност посланицима у Будапешти на заузимању њиховом око сазива народно-црквеног сабора.

Вуковар, 10. марта. Данас одржана, многобројно посећена прквена скупштина једногласно закључила: послати високом саборском одбору представку због што скоријег сазива сабора.

ДУНАВСКА КОНФЕРЕНЦИЈА.

(*θ.*) После кримскога рата проглашена је париским уговором слобода пловидбе на Дунаву за све народе, и стављена је под заштиту гарантних сила, које су овај уговор подписале. Контролу над ушћем дунавским код Сулине пак вршила је тако звана дунавска комисија. То је било стање дунавског питања до берлинског уговора.

После берлинског уговора наступиле су у том стању разне промене. Русија, која је добила Бесарабију и с њоме дунавско ушће од Килије, ушла је тиме у ред дунавских побрежних држава. А како је ове године и мандат дунавске комисије истекао, и како су међутим Србија и Румунија од вазалских држава постале независне, суверене државе, и како је и Бугарска из непосредног подаништва турског ступила у ред вазалских држава, то је наступила и потреба, да се дунавско питање према овим променама новом решењу приведе.

Овај задатак имала је да реши дунавска конференција, која се је ове године у Лондону састала. У њој су заступљене биле велесиле Русија, Енглеска, Француска, Италија, Аустро-Угарска и Турска. Питање Дунава поделили су на две чести, прву, која се тицаше доњег Дунава од ушћа дунавског па до Галаца, и другу, која се тиче тако званог средњег Дунава од Галаца па до Демир-капије.

У првом питању интересоване су највише Русија и Енглеска, а поред ових још и Француска и Италија, са свога трговачког саобраћаја. У том питању одржала је Русија подпуну победу. Велесиле су признале у погледу ушћа од Килије Русији сва она диспозицијона права, која овој као сувереној држави припадају, задовољавајући се са њеним обећањем, да она у том ушћу неће ништа предузимати, што би пловидби у сулинском ушћу сметати могло. Према томе је дакле слободна пловидба на дунавском ушћу ограничена само на сулинско ушће, другим речима Русија је постала главним господарем дунавског ушћа.

Више него ово питање мора нас интересовати решење питања на средњем Дунаву, у коме је осим Аустро-Угарске поглавито интересована Србија, Румунија и на последку и сама Бугарска као вазална држава.

По себи се разуме, да је овде у корист слободне пловидбе, коју и интереси подунавских држава захтевају, свака појединa од ових у толико имала да одступи од искључивости свога сувереног права, колико је то за осигурање саме слободне пловидбе нужно било. По себи се разуме и то, да би према овој цели у конференцији, у којој се сва дотична питања решавају, требале поред Аустро-Угарске с равним правима да су заступљене биле и суверене краљевине Србија и Румунија, а поред ових са информативним гласом и вазалска кнежевина Бугарска. Не сумњиво је на последку и то, да би у дунавској комисији, која би разне, на слободну пловидбу односеће се регламане имала да изради, и њихово извршење да контролише, поред Аустро-Угарске једнака права имала да припадну и Србији и Румунији, почем сви ти захтеви не само да произтичу из једнаког суверенског права ових трију подунавских држава, него што то и сам интерес слободне пловидбе захтева, који је најбоље осигуран онда, кад га све подунавске државе подједнако заштићавају.

Али, на жалост, решење овог питања није ни близу по овим начелима спроведено. Аустро-Угарска је одмах из почетка виндиковала себи изнимни положај према Србији и Румунији, ма да основа томе ни у париском ни у берлинском уговору имала није. Пре свега је осујетила припуштање Србије и Румуније са правом решавајућег гласа у дунавску конференцију, а осим тога је одмах из почетка ишла за тим, да и у дунавској комисији осигура себи превласт према Србији и Румунији тиме, што је сву ексекутиву, вршење надворничког и полицајског права на целом средњем Дунаву у својим рукама хтела да усредоточи, друге ствари да и не спомињемо.

Да је ова тежња Аустро-Угарске не малој опасности суверена права Србије и Румуније, пловидбене и трговачко-саобраћајне интересе њихове излагала, то је са великом зебњом с места уочио и српски и румунски народ. Но дочим је румунска

ЛИСТАК.

СРПСКА „БЕСЈЕДА“ У ОГУЛИНУ
20. Фебруара 1883.

(Свршетак.)

Ето и гостију и за по сата напуни се пуна дворана. Измијешало се богато са сиромашнијим, чиновник са трговцем, трговац са занатлијом и то све без разлике вјере и народности. Ту је велеможни г. предстојник окружни Стипетић са госпођом, оба окружна тајника са обитељу, господа вијећници кр. судбеног стола, пристави, акцесисте, официјали, честити старина и угледни грађанин г. А. Роговић, множина трговаца и Срба и Хрвата, а особито браће и сестара гомирског трговца бијаше понајвише. Осим тако званијех стеклиша, цијело грађанство огулинско бијаше заступљено и то врло обилато. Са стране бијаше гостију, као на гори листа. Преосвећени Теофан не могаше доћи због болести, али је послао свој свети благослов и српско поздравље. Плашчани бијаху лијепо заступљени; исто тако бијаше гостију из Врбовског, из Дрежнице, из Јасенка, из Муњаве, из Отока и т. д. — те као што видите, на огулинској бесједи бијаше заступљено и Српство и остало грађанство од Загреба, Карловца па до Плашког, Врбовског и Дрежнице, а то је врло лијепа крпа земље.

Музика даде знак на: „хапт ахт“ — све се примири, као да још у глави стоји — и ево ти брата Јове Мудринића, пристава код кр. судбеног стола овдје, гдје се попе на катедру, те ту онако својом познатом флегмом поздрави добродошлицом сакупљени збор; рече намјеру ове забаве, да је она приређена не од пркоса, не од демонстрације какве политичне; не да увриједимо кога, већ прво ради обиљежења српске свијести у овоме граду, а друго да вратимо у неколико само сугрђанима, иновијерцима, што смо уживали на забавама, што их они нама од толико година приређују.

Поздрав овај бијаше подуљи и вриједно би било, да га брат Јово и на јавност изнесе, а примљен је са највећим одушевљењем. Иза Јовина поздрава пастале су остале тачке из програма а то је пјевање и деклаковање. О пјевању нећу много говорити, јер гђе г. Ајзенхут управља, а Тика Костић, Нико Гавела, Чеда Цекић и Стево Кнежевић пјевају, ту се не да много рећи ни критиковати. А ма пјевали су да се топиш од милина. Исто тако красно је пјевао и квартет српске учитељске школе, гђе се јавно види, да тај завод красно напредује. Па кад се на крају ван програма сјединиште оба квартета, те отпјеваше „Игра коло бурно“, пљескању и одушевљењу не бијаше краја, и да нијесу пјевачи најкашње уклонили се, могли су ту пјесму понављати до зоре, — не би важда престала захтијевати публика.

Декламоване су двије пјесме Змајеве. Госпођица Дмитровићева декламовала је „Песму о песми“ доста добро, али се познаје, да ју је родила танана Латинка, па није срца српскога.

Госпођица Трбојевићева Трифка из Дрежнице декламоваше „Мач и перо“ — е — али хвала јој потпуна. Што не може вјештином рећи, а она запали оном живом ватром, каква јој у онај мах у млађанима српскима грудима горијаше. Мишљах, е ће на некима мјестима скочити са катедре, тако се бијаше занијела онијем светијем жаром. Мало више вјежбања, дјевојко, па можеш пред сваку публику.

Послије овога званичнога дијела настала је игранка по обичају, а ову су отпочеле госпође Стипетићева и Слијепчевићева и већ онда редом све остале. Морам споменути и томболу, јер бијаше занимљива с тога, што за по сата распродаде се на број по хиљаде карата. А како да се не распрода, кад зашле красне дјевојке, па хоћеш не ћеш, мораш купити. Не помаже ту причати се, да си већ купио; „морате и од мене“, одмах добијеш одговор. Особито нека љепушкаста, омалена али жива ћерка Ребекина не да ти ни проговорити, већ пријоне као крпуша, па је се не можеш отрести, а њој све једно, пружио воринтачу а петачу, не врати ни паре, него само броји карте. Тако је један браца сам купио 50 карата.

Иза томболе тек настало је право весеље српско. Чим се престане у сали играти, ето пјевача за свој сто, а за столом бечка пива, па један браца само точи и нуди редом, а пјевачи ударај љепшу иза љепше, е мишљасмо растопити се од некога миља. Чисто прођу човјека неки трнци кроз све живце, а срце се заигра занесено родољубивијем жаром, те у часу телеграфише очима, нека својијем начином изјаве видљиво његово невидљиво осјећање и расположење. Публика се раздрагала и разбузила пјесмама, па нико и не чује, да музика већ одавна свира и позива на нову игру, — јест, али и играчице и играчи сјатили се око пјевача, и док ови не устану, нико се не миче.

Настадоше и здравице неколике само, али искрене и родољубиве. Брат Пепо наздравио је пјевачима красно и родољубиво, и одговорио му је брат Тика. Брат Чеда наздравио је Огулинцима. Знатна је здравица старине и одличног грађанина г. Анте Роговића (иначе позораш први). Раздрагало га искрено српско одушевљење и пјесма, а рујно винце удрило у лице, те Анте наздрави лијепима, китњастима али озбиљнима ријечима, како то и доликује Анти — свима гостима из Загреба и Карловца, захваљујући им по сто пута, што дођоше у њихову средину, те спремише овако и утодно и корисно вече. Зажеље, да се оваки састанци братски у будуће што чешће баш у Огулину држе, и да се не би на то можда дуго чекало, предложи, да се одмах удеси таки један састанак у Свибњу под именом „Свибањски излет у Огулин“ — најпослије наздрави слози између два једнокрвна племена, Срба и Хрвата. Здравица бијаше примљена одушевљењем, а кад поп Мане Грбић с мјеста надовеза на ову здравицу

влада свом енергијом прегла била, да од државе и народа свог ову опасност одклони — како се је владала Србија? По готову горе, него вазалска кнежевина Бугарска. Дочим је румунска влада на основу свог суверенског права, географског положаја и свију других интереса категорички захтевала, да се с равним правом вом припусти у дунавску конференцију, претећи, да никада неће признати оне конференцијске закључке, који би се о њој, а без ње донели — предала је српска влада, ставив се као неки вазал аустријски за леђа Аустро-Угарске, познати меморандум, у коме је, муцајући нешто полугласно о свом сувереном праву, молила да се изједначи са Румунијом, као да је Румунија, а не Аустро-Угарска камен сметње у конференцију бацила, и као да би велесиле могле и хтеле ону државу изједначити с Румунијом, која се у погледу захтева својих ни сама неће с њоме да изједначи.

Несрећне посљедице овог кукавичког понашања српске владе нису изостале. Велесиле прешле су у дунавској конференцији и преко Србије и преко Румуније на дневни ред, уважив потпуно захтеве Аустро-Угарске, што нигда не би ни могле, а ни смеле учинити, да је Србија, која је искала, да се с Румунијом изједначи, пре свега сама себе с Румунијом изједначила, те према конференцији оно становиште заузела, које је заузела била Румунија.

Српска влада не само да је овим нечувеним поступком својим помогла Аустро-Угарској да оправдане захтеве Румуније на конференцији изигра, чиме се је Румунији опасно замерила, него је још јадније изиграла саму себе. У почетку се мислило, да ће се српска влада из ове недостојне афере бар с каквим-таквим успехом извући. Ако ништа друго, очекивало се је, да ће јој дунавска конференција уступити бар стална седишта у дунавској комисији, нешто, од чега мање ни вазалска Бугарска није хтела да прими. Да, мислило се, да ће Аустро-Угарска у свом сопственом интересу из петиних жила упети се, да Србији овај „успех“ извојује, како би се српска влада с једне стране пред народом са беријетношћу суседног пријатељства опет једном подичити могла, дочим би суседница тиме с друге стране у дунавској комисији једну одану „маријонету“ више стекла. Али ни тај успех не испаде за руком. Српска влада не доби на конференцији ништа, осим неколико лепих дипломатских реченица, иза којих се таква иронија, таково багателисање српске „краљевине“ скрива, с каковим се о Србији никада, ни у најжалоснije њене дане није говорило. „Биће, биће — не знам кад ће!“ — то је одговор, што га је српска влада са дунавске конференције народу донела, то је успех, коме води пријатељство моћне суседнице.

Представка

новосадске српске црквене општине на саборски одбор ради сазива српског народно-црквеног сабора.

Високославни саборски одборе!

Низ повреда српске народно-црквене автономије, који је започет прекинућем организаторског рада српског народно-црквеног конгреса од 1879. год., а завршен чином именовања митрополита-патријарха, изазвао је у грудма целокупног православног српског народа дубоко узбуђење и оправдано страховање за најосновнија автономна права његова и цркве српско-православне.

Давно гајена жеља, да се на основу закона за све гране автономног живота стална и трајна организација постави, оста и опет пуста, а остварење њено одложено би на неизвесно време. Најчвршћи бедем српске народно-црквене автономије, а то је право постављања поглавице српске цркве, би панзионовањем блажене успомене патријарха Прокопија пољуљан, а именовањем бачког епископа Његове Екселенције господина Германа Анђелића за српског митрополита-патријарха порушен.

И српска православна црквено-школска општина новосадска стоји под теретом тога узбуђења и страховања, јер и она сматра уставним путем узакоњену црквено-народну автономију не само за скупо стечено право српског православног народа, него и као једино средство за унапређење религиозно-моралних и културних интереса српско-православне цркве и школе.

И ова општина је стекла дубоко уверење, да IX. законским чланком од 1868. г. уставно ујамчена автономија верних православне српске цркве једино одговара историчној прошлости, даље према историчким чињеницама развијеном праву, и на послетку у вековној борби очеличеном слободоумљу српског православног народа — да као такова једино она може подићи српски православни народ на онај степен културе, морала и религиозности, на ком би се исто тако могао такмачити са другим народима ове земље око подизања културе, благостања и угледа свеопште нам домовине, као што је некада предњачио у очајној борби са крвним непријатељем исте ове домовине и свеколике хришћанске културе.

Овоме своме расположењу израза дати, сматра српска православна црквено-школска општина новосадска за своју патријотску дужност.

Неред у цркви, чама у школи, неопредељеност управних одношаја, скученост автономних органа и усљед свега тога грдни застој на свима пољима автономног живота, то су посљедице свију оних напредних мера, којима је пољуљано уздање српског народа, да ће на пољу автономном у интересу свом и свог културног и религиозно-моралног напредовања, а посредно и у интересу целокупне домовине, слободно и самостално напредовати моћи.

Ово кобно доба нереда у нашој цркви употребила је црквена реакција за своје себичне цели. Она је своју радњу тако на широко развила, да је и у самом св. синоду земљиште захватила. Најважнији плод њене радње је пројект архијерејског синода, коме је јасан и створен смер, да автономију српског православног народа из корена ишчупа, а на њено место да засади нама незнану биљку, јерархијску искључиву свевласт, која је у далеким странама земљама никла, а која на крвљу натопљеном земљишту наше народно-црквене автономије развити се и плода донети никада не може.

Српска православна црквено-школска општина новосадска мора дати своме уверењу израза, да је овим кораком црквене реакције учињен незаконит и неоправдан напад на вековним обичајем, саборским устројством и земаљским законом освештане автономне институције, нарочито на црквено-народни конгрес и црквено-школске општине; уједно пак мора дати израза свом дубоком жаљењу, што је такав корак учињен од стране оних, који по свом високом положају имају не само право, него и дужност, да најбодрије чувају автономна права оног народа, који је бризи њиној духовној поверен, и што је учињен онда када је усљед узбуђења духова кобних последица могао имати по и онаку растројену цркву српску.

Српска православна црквено-школска општина новосадска са зебњом у срцу очекивала је даљи развитак кризе у српској цркви, која је криза постала од чести утицајем чињеница, које стоје ван автономије њене, од чести пак утицајем црквене, према аутономији српско-православног народа непријатељски расположене реакције. Ова општина страховала је већ и због тога, што овој неприродној кризи није угледала лека у опсегу автономије саме. Решење кризе пренела је иста реакција са свим на друго поље, и тако је резултат условљен од сасма несигурних и непознатих расположаја и чињеница, које се са автономног становишта израчунати не могу.

Тим незаконитим поступком црквене реакције, пренашањем решења нашег црквеног питања са аутономног на политично поље, изазвала је она једнодушан отпор и код Срба заступника на угарском сабору, који су по своме положају као заступници земаљских интереса и као верни синови српске православне цркве учинили заједнички корак код Њег. Преузв. г. мин. предс. Коломана Тисе у тежњи, да се решење нашег народно-црквеног питања на своје једино природно и законито, аутономно земљиште пренесе. С тога, што је тим кораком манифестована једнодушност целог православног српског народа без разлике праваца, што је манифестовано даље и то, да аутономија српске цркве почива на земљишту, које је политичким тенденцијама сасма страно, налази се побуђена ова црк. шк. општина, да тај заједнички корак свију Срба посланика са искреном радошћу поздрави, јер црпи отуда поуздану наду, да ће при решавању ове наше црквено-автономне кризе државну власт у првом реду руководити црквено-политични, а у другом реду и тек са негативне стране државно-политични разлози.

Одговор преузвишеног г. министра-председника подкрепио је још ову наду, јер и ако не садржи у себи директно обећање да ће се решење црквеног питања пренети на законито автономно земљиште, то ипак има у њему очите и отворене исповести, да његову преузвишеност у решењу овог питања поред државних интереса руководи и интерес цркве и народа, а да мисли поступити у смислу постојећих закона, привилегија и историчког развитка српске цркве.

Овај заједнички корак свију Срба саборски посланика, коме је циљ, да се решење црквеног питања пренесе на законити терен и да се коначним спроведењем автономне организације у српској цркви успостави давно жељени мир и поредак; даље одговор преузвишеног г. министра-председника у коме се наглашује закон, привилегије и историчко развиће српске цркве, поткрепили су ову општину у њеном свагдањем уверењу, да се решење автономне кризе и коначно уређење црквено-школских послова, искључиво и једино на законитом, автономном путу постићи може.

Српска православна црквено-школска општина новосадска стојећи на законитом автономном становишту, са кога ни у ком случају одступити нити сме, нити жели, одлучила је законито автономним путем, који за једино потпуно оправдани сматра, израза дати својим тегобама, а у једно затражити што скорије санирање истих автономним путем.

Са тога свога становишта са дубоким поштовањем и искреним поверењем обраћа се ова општина на високославни саборски одбор, као онај законити орган, који је у овом критичном добу у првом реду позван, учинити све могуће и нужне кораке у обрану и за спасење народно-црквене автономије, те учтиво моли високославни саборски одбор:

да изволи автономним путем учинити нужне кораке, да се српски народно-црквени сабор у времену између Ускрса и Духова ове године састане, те да се тим путем омогући санирање повреда автономије на законитом автономном земљишту и да се ускори коначно уређење автономних власти и послова, како би се тим путем једном отклониле незгоде, које вазда прече бујнији развитак и напредовање народа нашег како на црквеном, тако и на просветном пољу.

Из редовне главне скупштине српске православне црквено-школске општине у Новоме Саду, држане 9. (21.) марта 1883.

Др. И. Вучетић с. р.,
председник.

А. Варађанин с. р.,
перовођа.

Нови Сад, 10. марта.

— Новосадска српска црквена општина решила је једногласно у многобројно посећеној својој скупштини, која је у прошлу среду одржана, да се с обзиром на изнимно стање у нашој цркви обрати ради сазива српског црквено-народног сабора саборском одбору. Извештај о овој скупштини доносимо на другом месту у нашем листу, а саопштавамо и представку, која је у њој усвојена.

— И суботичка српска црквена општина решила је у скупштини својој, држаној 6. марта о. г., једногласно, да се обрати саборском одбору представком ради што скорије сазива црквено-народног сабора. Извештај о току ове скупштине донећемо у идућем броју, за сада само јављамо, да је суботичка скупштина многобројно посећена била.

— Као што смо извештени и у Митровици је сазвана за идућу недељу главна скупштина српске црквене општине, којој ће се такође на усвајање поднети предлог, да се ради сазива сабора обрати представком на саборски одбор.

— „Пешт. Лојд“ доноси поводом закључка сомборске и вел.-бечкеречке српске црквене општине уводан чланак, у коме признаје, да је стање наше цркве од године 1879. амо изнимно, да су захтеви хијерархије са становишта државних закона, српских привилегија и историчног развитка не оправдани, да је данашње изнимно стање наше цркве пагубно и по цркву и по државу, те наглашава, да је сазив редовног црквено-народног конгреса, који би имао рад око устројства наше цркве да настави, најпростија мера, којом би се неизлечимим даљим заплетима доскочити могло.

— Из Кулпина нам јављају, да је тамо одржана ванредна скупштина српске православне црквено-школске општине и да је уз одушевљен усклик „слава Србима посланицима на угарском сабору, а особито кулпинском посланику Милошу Димитријевићу!“ — једногласно закључила: оправити саборском одбору представку ради сазива црквено-народног сабора између Ускрса и Духова.

своју захвалницу — општем одобравању и одушевљењу не бијаше краја.

И тако уживајући и веселећи се чисто се зачудисмо, кад опазисмо од једном да је већ у велико свануло. Никада нам не бијаше тако кратка ноћ. Погледасмо по сали а оно се лијепи свијет све једно по једно изгубило и пошло, да и у сну продужи свеноћно лијепо уживање. Музиканти се издували и заморили, рекао би човјек: а ма ти не ће повратити се ни за три дана; али кад браца један баци десетицу преда њих, а подвикну на крчмара: „дај им пива двије бачве, а „боце“ им не спомињи“ — вјере ми и душе, поврати им се душа, оживљеше и ударише у туш љепше и силније него игда прије. Рекох у себи: чудне зоби јуначке, мајчин сине! Па тако пик Јово на ново све док не дође референат јастија и питија и објави: „све је готово, немам више ништа“. Било је иначе тачнијех људи, који су канили отићи кући још по по ноћи, те дали у коње запрећи под кола, али овдје није помагала тачност. Отишли су баш ти сјутра дан у ноћ.

Навалисмо да идемо кући бар око по дне, али јест не да српско гостопримство, Огулинци једва дочекали своје миле госте, па гђе дођеш у коју кућу, а оно у свакој већ извучен и престрт дугачак сто, па само дође човјек у неприлику, не знајући за чији ће сјести. Хајд од некада раздијелимо се на више група, па некоме на ужину, некоме на каву, а некоме опет на вечеру, па тако свима право учинимо. Око поноћи испратимо Загрепчане и Карловчане до постаје, одакле они брзијем возом оду, а ми опет у наше Гомирје.

Сад би било доба, да и ја лијепо завршим овај свој извјештај и да се опростим братски са Огулинцима нашима, а ма морам још двије три рећи озбиљне. Срби Огулинци приредише српску бесједу пуном озбиљношћу, како то према карактеру и пристоји се; па као људи спремише је за људе, који умију и цијенити образ људски — а не спремише је за којекакву дерлад, па ма та била и брката и брадата, јер људи се цијене по памети а не по брку и по бради. Није вам дакле ни најмање жао, што нам не дођоше Давидови бјесомучници — хвала богу — имадијасмо гостију и без њих баш доста и одличнијех и вијеђенијех, воља вас по господству, а воља по богатству, воља по љепоти и висини, а воља по свијести и образу витешкому — не жалимо дакле ни најмање — а и не радујемо се томе, — али се гадимо и пљујемо на ваше безобразне пашквиле, — те производе изводњелога мозга вашега, којима нас хтједосте од наше племените, угодне и корисне намјере одвратити. А зар ви не знадосте — људи вас не знали! — да је Србин по хиљаде пута и опет по хиљаде и најгрозвнијој смрти у очи гледао, а — вуто бруке — да презне испред неког огулинског банкротирца или каква умнога ведоношчета!! Зар ће такоји соколови Србину имена издијевати и њега исмијавати — и то ономе Србину, који је бранећи ове врлети кроз четири стотине година натопио их драгоцјеном крвљу и засијао јуначкима костима, те испод сваког крвавог бусена и данас помоли се кост мученичка. Па чуј, свијете, на далеко и на ширико! Чуј, преузвишени бане и сви твоји доглавници, шта је Србин доживио за грозне муке! Доживио је, да су мјесне власти огулинске све пандуре и све жандаре на страже разаслале, само да узможе Србин мирно, а у друштву најљепшем и најпоштенијем, запјевати пјесму, а попити с браћом чашу рујна вина — те бар за час заборавити на витешке невоље, што га с дана на дан тиште са помамне дјечурлије. Факт је истинити, да је осам жандара цијелу ноћ крстарило по Огулину, јер је смишљено било полупати све прозоре на дворани, гђе је забава давана, а онда на свима српскима кућама. Факат је и то, да је одмах с вечера и полетио један, да лупа прозоре на дворани, али она силна свјетлост удари га по очима, а божја га смете и онако сметена, те зададе колико му грло подвијело са свијем паски вијати или, што код вас реку, урлати, а код Хрвата тулити, те тако се сам издаде, а ђевери с њим у лисице као и с бијеснијем.

Нека је доста и о овоме. А на реду би било да сад овдје још кажем и похвалим оне, који највише привриједише, те се спреми ова забава. Јест то је на реду и ево ћу изнијети лијепу али богме и ријетку црту српску Љепота и ријеткост та у томе је, што се овђе ниједна личност, ни један брат не може истаћи пред другога. Колико је гођ један привриједио, толико је и други; сваки је само вршио повјерену дужност. Сви бијаху везани светом везом: Срби у Огулину; сви бијаху: једна душа, — једна воља, а отуда и један рад. Чиновник и трговац, официр и занаттија, занатлија и први чиновник и једном ријечи: све што је крста од три прста — једнаку хвалу и једнако признање сви скупа заслужују. Е па, браћо, и хвала и слава вам, и по небројене путе слава вам!!! Ви сте учинили оно, што је ваљало и доликовало да учините. Ви сте овом забавом и вашом красном позивницом протокулисали своје свето српско име јавно и без свакога зазора, али сте се и увјерили да је фирма и поштена и позната, јер ето на први позив добисте муштерија и обилато и одлично, да се поносити можете и ви у мјесту и ми из околине. А да је на пасју.... знамо колико би петака било у седмици.

Још само ово додајем: дај, боже драги! угледале све наше вође општине на Огулинце, као Плашки, Оточац, Госпић, Медак, Кореница, Глина, Петриња, Костајница и т. д. јер не рече чика Јова бадава:

„Треба хтјети, треба смјети,
Па да видиш, куд се лети!“

Гњацо.

— Са више страна добили смо из среза протопрезвитерата сомборског тужбе, да се тамо усуђују солгабирови у име жупана позивати „строго“ српске православне црквене општине, да бирају таке изборнике, који ће на г. Петровића за проту гласати. Г. жупан и његови солгабирови као да су се слабо чему научили из жалосне историје г. Мајтењије, која би их могла поучити, како јаднички пролазе они, који се пачају у ствари, које их се ништа не тичу. Бачка жупанија имаде довољно својих рана, и ако је г. жупану и његовим солгабировима у истини до њихових дужности стало, они нека их потраже тамо, где их ове већ давна чекају. Српске црквене општине пак нек оставе на миру, јер ове нити требају незваних саветника, нити много маре за „строге“ позиве. Оваки прекршај делокруга и оваки насртај на законом ујемчену автономију казнио би се у другим државама дисциплинарним путем. Но ми знамо, од куд вармеђска господа црпе кураж, да овим незаконитим начином утичу у наше самоуправне ствари. С тога би наравно, бар за сад, бадава било обраћати се тужбом надлежном месту против оваких прекршаја. Но за то ипак опомињемо наше свесне одборнике у реченом протопрезвитерату, да се овим незаконитим покушајима ни најмање не даду уздржати у оној дужности, коју им напредак свете наше цркве налаже. Вармеђска господа „пробају срећу“ — ако им за руком испадне, они ће се смејати страшљивим Србима, ако не, они ће се покуњени морати стидети свог посла. Ми смо уверени, да ни један наш одборник не ће подлећи овом колико не званом, толико и незаконитом упливисању иноверских политичких власти, него да ће сваки, свестан свога права према властима и својих дужности према цркви својој, глас свој ономе човеку дати, који своју цркву у истини више свега љуби, те по томе и црквену власт само од свог народа ишчекује и тражи.

Политички преглед.

Као у свима неправославним земљама, тако је због ускршњих празника настала и у **Угарској парламентарна отпочивка.** Закључивши у суботу главну расправу о законском предлогу о средњим школама и усвојивши нацрт владин за подлогу специјалној расправи, завршио је уг. земаљски сабор мериторан рад, па по предлогу министра-председника решио, да 2. априла (по рим.) подене посебну расправу о истом предлогу. У понедељак и уторак држао је још седнице и у њима посвршавао неке ствари понајвише формалне природе. Међу тим, најновији закон мађаризаторске просветне политике показао је већ у два правца извесне последице. Познато је, да су Румуни у Деви држали 27. фебруара народни збор, па на њему протестовали противу поменутог законског нацрта. Девански судбени сто пак нашао се побуђен, да поведе истрагу против оних, који су тај збор приредили, јер су бајаги на њему држане противудржавне беседе. Дакле за љубав помађаривању хоће да се жртвује и једно од најеминентнијих уставно-грађанских права, право мољења и жалења, јер чувати своју народност и одбијати блутку и несносну навалу помађаривања — то не значи, огрешити се о закон. Нека се будапештански власници узму на ум и нека добро промисле, шта чине. Противу немађарских народности употребљена данас политичка вексација ствара врло рђав прецеденс, који се својим последицама може окомити противу оних, који га данас практикују, јер време мења лист, па за цело није политички усуд ни данашњој системи у Угарској усудио вечност. Већ досадашња жестока опозиција, која је особито из редова народносне опозиције чињена предлогу о средњим школама, дала је влади повода, да у неколико, макар само привидно, ублажи пренагљен корак, што га је учинила, кад је поднела свој законски нацрт. У недељу и у понедељак држане су, владином понуком, тако зване поверљиве и заједничке конференције свију саборских странака, и то држане у самој саборници. Цељ тим конференцијама беше бајаги, да се специјална расправа о том закону тим скрати, што би појединн заступници већ сад саопштили, каке исправке мисле чинити на појединa одређења тог закона, па онда покушати, да се путем компромиса дође до споразума и једнообразнијег закључка. То беше, као што рекосмо, само бајаги цељ тим конференцијама, а права цељ беше, како на пред поменусмо, да се колико, толико заглади рђав утисак, што га је у опште тај поднесак учинио. За то је §. 22., на који се највећа и најжешта опозиција дигла, знатно изменут, ма да та измена не може народности ни из далека задовољити. По учињеном компромису не ће владин повереник на испитима зрелости имати никаква особита права, не ће ни потписивати испитна сведочанства, а ако опази каку неправилност или држави непријатељску (!!) намеру, он ће о томе не сато владу известити, него и дотичну верозаконску највишу власт, и ова ће онда солидарно с владом поступити противу дотичног завода. По томе ће опет влада имати највећу ингеренцију и у автономним заводима. Није шија, него врат.

Дне 3. (15.) о. м. прекинута је и у **Цислитави** парламентарна радња. Аустријско царевинско веће, које се у минуло заседање састало било 3. (15.) јануара о. г., развишло се оног дана на ускршњи одмор, по што је дакле два месеца било на окупу. За то време држана је 31 седница и поднета су била 52 законска предлога, влада их је 40 поднела, а 12 народни заступници. Од владиних поднесака претресена је и усвојена једна трећина, а од заступничких није дошао на ред ни један једини. Чешки листови, осврћући се на минуло заседање рајхсратско, славе као велик народни добитак особито, што је у чешком свеучилишту подигнут медицински факултет. „Политика“ црта потешкоће, које су се при томе морале савладати, као врло велике. Не може човек ни помислити, вели тај лист, како беше тешка извојевана борба. Кад се Старочеси задовољавају и таким „успесима“, као што је основање једног чешког факултета, и због тога ликују, не можемо ни ми имати ништа противу тога, нити им кварити задовољства и мутити ликовања, само не можемо, а да не приметимо, да су ти „успеси“ далеко, врло далеко од — „фундаменталних чланака.“ Али творац тих чланака све се боље и боље разумева у политици опортуности.

ДОПИСИ.

Ф. **У Сентомашу** 7. марта. (Одлука за представку на саб. одбор ради вахтева савива сабора.) Сомбор и Бечкерек предварише нас. Ми држасмо после корака српских посланика на уг. сабору први са представком бити, али браћа ускорише те нам се ево недаде прилика да започнемо, ал ипак евала им! Радујемо се вашета, а право и јесте да таке две огромне општине предњаче, јер њино родољубље је познато, бог их живио!

Као што се у напред знати могло да ће општине листом, чим им се згода даде, пренути да својим громовитим гласом суђају тежње те црне клике, коју ми калуђерштином зовемо, тако се ево и би. Обштине се крећу, оће свака из уста народа да рекне, где је тишти. Па дал' могосмо и ми у том положају то нечинити, оно, што је света дужност сваког Србина, који још ма и искру поштења у себи осећа, ма он које политичне боје био, јер народ зна за своју веру и цркву, а тешко оном, који се ње дотакне, ма се он како титулисао.

Као што вам је телеграфично јављено, наша је црк. општина једногласно и једнодушно закључила, представку саборском одбору одаслати, што је до сад већ и учинила. Ту не беше нужних посредоватеља, као што се то другим приликама дешавало, свако је увидео озбиљност предмета, те се сваки истицао ко ће пре предложити. А зар је и могло у Сентомашу друкче бити?

Па како човеку да се не миле кад видесмо и наше свештенство, где као стена уз народ стоји, нашег честитог и уваженог старину попа Јоцу, који је сваком приликом заслужио име народног пастира, па попа Симу Мајинског, видело му се на лицу да му скупштина из срца говори, јер заиста признати морамо да га још тако одушевљена никад не видесмо. Жао нам је само што нам мораде попа Лава Кађански због дужности одсутан бити те не присуствова том чину, ал уверени смо подпуно и знајући га као челик-народног свећеника и несумњамо, да и он не би са својим народом држао, та он је наш стари поп Лава!

Ал како да назовем ту седницу, да ли скупштином црквеном ил народним митингом? По спољашњем њеном облику пре би се овим последњим назвати могла, јер народа љубопитног, пошто се напред знало да ће се тај предлог донети, беше више нег представника — та ми од народа ништа не тајимо, па и треба да дође. Седница је одржана у таковом реду како се само замислити може.

Народу и његовим општинама нек је сретан почетак! Само сложно! Слогом и љубављу руши се сваки враг, ма он какво свето име носио, јер ђаволима у цркви места нема.

Шаљем вам и представку, држим да се и наша неће јавности стидети.

(Нама је врло жао, што због скученог простора нашег листа не ћемо моћи представке наших општина редом доносити. Што смо донели три прве, то смо сматрали за дужност, јер као прве требало је да се на све стране читају. Данас доносимо још и новосадску, као представку оног места, у коме наш лист излази. Особите побуде морале би придоћи, да може бити од ове своје одлуке изнимно одступимо. — Ур.)

П. П. **Крагујевац**, 23. февр. (Прослава обновљења српске краљевине. Жалосно стање у цркви. Невадовољство народа. Делење ордена. Време и изгледи за усеве. Забаве.) Јуче прослависмо дан обновљења српске краљевине. Било је благодарење у цркви и црква је била пуна света, ал само оног што мораше доћи по наредби и службености, а то су чиновници, официри, учитељи и учитељке, и професори са ђацима. Од грађана могло се само неколико напредњака видити и два три либерала, која обично сваке вечерње, јутрење и службе долаве, чим чују звоно. Од осталих грађана не беше никог, јер наши напредни министри све на пречац раде, те не даду нам времена ни да се освестимо. Прошле године прогласише краљевину, без да се знало, па да се за тај дан народ свечано спреми, а они је „профанираше.“ Тако би и са споменником кнеза Михајла, да се наша варош, чији је син био незаборављени кнез Михајло (јер је овде угледао света), немогаше одавдати онако како је покојник заслужио и како је требало. У место сребрног и злаћаног венца, морадосмо правити венац од вештачког цвећа и лишћа. Надпис на венцу написасмо на траци, која је трошна и које ће кроз годину две дана нестати. Па тако би и са овом светковином. На неколико дана пре изда се указ, да ће се славити проглас краљевине, а не отглас рата. Те тако се и свак не могаше да прибере, да дође свечано у цркву. А друго ово је место, могу рећи чисто либерално, па су се либерали нашли увређени, за што да напредњаци укидају почетак ослобођења и да тамане заслуге заслужних људи, но да славе свршено дело, знојем другога стечено. На служби говорио је беседу попа Димитрије. По уводу држасмо, да ће нам причати, како је црква под Немањићима цветала, како су је Немањићи до највеће славе довели, а како је данас напредњаци руше и католицизму у наруча бацају. Али наши попови нису више они попови, као што беше архимандрит Мелентије, потоњи митрополит, и као што беше прота Ненадовић, који и крстом и сабљом, и словом и делом бранише веру својих праотаца, но кукавице, које се боје за кору и онако крваво заслуженог леба, па да својски и сложно устану против јереси, која цркву нашу постиже а на челу јој архијереја; а неће да помисле на будућност, да ако се једном редовно стање опет у земљи поврати, они мораju свој леб изгубити, јер су сви погазили заклетву, коју су положили, да ће чувати свету цркву и по канонима радити. Они пак признадоше Мојсеја без икакве протестације, и спомињу га у цркви, ма да канони друкче наређују, и ако им је стократно доказано, да греше. Па и попа Димитрије заврши беседу шепртљански. Све што се из беседе као умесно може узети, то је, што опомиње на верност и оданост, на светли дом Обреновића, који дао бог, да дуго над Србијом влада, ал са промењеном управом, јер овака, каква је, неће ни њему ни народу никаква добра донети, јер народ почиње гукати и шушкати, а то нису добри знаци. Народ осећа да му је тешко, ал још не зна од куд долази та тешкоћа. Народ говори, да неда да му се печати вино и ракија, кад је он то крваво зарадио. Вели није му цар Ш . . . . но крај српски, па неда, а и радикали сада чине своје. Они нису као наши свештеници, но из петини жила обавештавају народ.

Наши политични листови доносе пуне ступце свакојаких зала, што чине окр. и сремски власници, а и сејмени народу. Држим да и тамо долаве, за то вам и нећу побројавати шта се где ради.

Данашње српске новине дођоше у тробојном оквиру и донеше указ о орденима готово све самим напредњацима и двогласцима, а има неколицина и од увиђавне партије, који увек по једну столицу у реверви имају.

Време нам је врло рђаво, ово је други дан како снег веје, и да га вода не једе, би био скоро за 1 метар, а и овако је велики. Људи се се боје од поводње, а и за усеве, да их вода са брда не однесе. И за марву је врло велика невгода ове године. Мало сена, још да није сламе, би пола поцркало. Највише страдају овде и мала јагњад, јер траве нема, а сено неће да једу, јер су већ траве јела, па доста цркавају од глади и зиме.

Бела недеља није нам весела као до ових година. За што? Бог би свети знао. Имали смо неколико забава женске подружине, даване у корист неколико девојчица Крагујевчанака, што се уче на вишој женској школи, беседу читаоничку у корист читаонице, која је лепо испала, на чему се има благодарити учитељу певања, Вовесу, који је много допринео да је беседа врло лепо испала. Давали су и радници војене фабрике у корист свог болничког фонда, а и еснафи су ове године весело прославили своје патроне, јер су звали на игранку и закуску многе госте, који су се бесплатно дуго забављали и веселили. Вала им, што се и сиромаха и богатог сетише, те и сиромаху дадоше прилику, да се о благим данима мало нарани и навесели.

Извините, што вам са овим досађујем, а брату је лакше кад се пред братом најадикује, па држим да ће и вама онако место бити као и нама кад читамо, шта се код вас ради и како се ви патите. Радо би вам боље казивао, али не могу друкче, но к'о што је.

Дневне новости.

(Главна скупштина новосадске црквено-школске општине) била је у среду 9. (21.) марта о. г. млогобројно искупљена, а то се могло и мислити, јер су и предмети важни, који су истакнути били. Прво се узели у претрес годишњи општински рачуни од 1882. г.; ова се одобрили и послаће се епарх. администр. одбору на надпрегледање, па ће се по том издати опросница (абсолуторија) рачуновођи гл. тутору Луки Јоцићу; но уједно се упутио одбор црквени, да за до године у простијој и разумљивијој форми даде штампати ове годишње рачуне, јер мало њих разумеју овај трговачки облик књиговодства. За овим се донео писмен предлог шесторице скупштинара, да се скупштина ова обрати представком вис. саборском одбору да овај својим путем сазове српски народ. црк. сабор ове године у своје редовно доба између Ускрса и Духова. Тај предлог образложио је подужим и лепим говором адвокат Коста Рајић и скупштина је једногласно усвојила исти предлог. По том је објаснио и за тим прочитао г. К. Рајић зготовљену представку, те је и ова у целости усвојена и од скупштине пропраћена са: живели предлагачи! Представка ће се послати сабор. одбору још ове недеље. После овог предмета дошло је питање о зидању нове салашке школе на Ченеју. У томе су се мњења разилазила. Једни су били за то, да се нова школа подигне код тамошње ченејске цркве, а други су за то, да се подигне на „Малом Јарку“ где је више и деце и нашег света; но скупштина је великом већином решила, да се зида на „Малом Јарку“ и упутила је одбор, да нађе место и да зготови за то прорачун, па да поднесе на одобрење једној ванредној скупштини. За овим је усвојила скупштина предлоге месн. школ. одбора, да се пожури Н. Цр. Шк. Савет, да што пре реши питање мировине учитеља клисанског г. Васе Димитријевића, а епарх. одбор, да се пожури, да што пре реши опет питање управотеља осн. нар. школа г. Р. Хорвата и по том је још по предлогу тог одбора повишена послужитељу основ. нар. школа плата са 100 фор. за ову годину под условом, да уз досадање своје дужности сваког месеца по један пут опере школске собе и да држи чисто школ. прозоре. На завршетку попуњена су три упражњена скупштинска места са новим члановима, са: добротвором народним, а новим нашим грађанином г. Атанасијем Гереским, Јоцом Димићем и Пантом Срдановим и по том је у смислу закона извучена коцком половина одборника црквених и новим попуњена. Извучени су: Радослав Хорват, Стеван Јевтић, Тома Зековић, Арсен Ђирић, Ђорђе Кода, Ђорђе Влаховић, Сава Видаковић, Велимир Бугарски, Влада Стратимировић, Мита Савић, Ђорђе Јаснић и Ђорђе К. Јовановић. Гласало се тајно и буду сви ови поново изабрани осим г. Ђорђа Влаховића, на чије је место изабран г. Никола Продановић, те се по том скупштина у 1/4 на 1 после по дне разиђе са „живео председник“!

(† Никола Станисављевић — Вармеђа.) Јуче, у четвртак сахрањен је овде овдашњи трговац и грађанин Никола Станисављевић — Вармеђа. Покојник је био дуго времена представник наше српско-црквене и политичке општине, члан Матице Српске и управног јој одбора, члан одбора бивше задруге за српску народну штампарију итд., и све је те почасти врло савесно вршио. Лака му земља!

Политичке вести.

— „Н. Сл. Преси“ јављају из Сарајева, да је тамошња земаљска влада поверовала била неким поверљивим извештајима, који јој јавише, да се опазио неки покрет у Понеретљу, те по што се обично с пролећа дижу устаници, послала једно повеће одељење војске, да развиди Понеретље, али војска не нађе никака трага покрету.

— „Н. Сл. Преси“ јављају из Прчња, да је 4. (16.) о. м. стигао у Мостар руски ђенерао гр. Ђорђе Милорадовић, да пропутује по Херцеговини.

— Париски службени лист јавља, да су пуномоћници Белђије, Бразиније, Гватемале, Нидерландске, Португалске, Салвадора, Србије, Француске, Швајцарске и Шпањолске потписали 8. (20.) о. м. уговор о заштити индустријске својине. У уговору има наредба, којом се државама, које нису потписале уговор, даје право, да му могу приступити.

— Француску републику заступаће на царском крунисању у Москви Вадинктон као ванредни посланик. ђен. Питије пак заступиће председника републике. Осим њих биће у том посланству још пет особа, и они ће крајем маја поћи у Москву.

— У парници „Ђенералне Уније“ уништио је париски апелацијони суд 7. (19.) о. м. пресуду првостепеног суда противу Бонтуа и Федера, те им затвор смањио на три године, а пресуду, што се тиче новчане казни и накнаде трошкова, потврдио.

— Оставка начеоника немачког адмиралитета, Стоша, примљена је, и за наследника му наименован је ђен. Каприви.

Народна просвета.

(Школа.— Књижевност.— Уметност.— Позориште.)

Пренос костију Бранка Радичевића.

О овој теми се већ млого пута писало и говорило, али увек без успеха. Ову идеју прихватиле су већ више генерација српске омладине, но свагда је она, из разних узрока, неизвршена остала. Ову последњу жељу нашег гениалног песника цело Српство поштује, па ево данас је већ 30 година, како му кости, удаљене од Српства, за кога је он живео и радио — у туђин с бораве. Неблагодаран бити својим заслужним мужевима, значи недостојан бити таквих. Па да ли ће и Српство да трпи такова пребацивања? Не, Никако! — „Још ове се године морају пренети бранкове кости; — на Стражилову се мора прославити тридесетогодишњица бранкова.“ — то је данас девиза бечке омладине, што се око друштва „Зоре“ концентрисала, а то је свакако и остале срп. омладине, којој је Бранко певао.

Већ само поштовање према томе великом песнику мора нас одушевити, да му скромну жељу извршимо; — но кад још додамо, да већ 30 год. борави у туђини, а то је — по овдашњим државним законима — последњи рок за ископавање земних остатака; кад узмемо у обзир — најзад —, да ће се сан-марксово гробље, где и Бранко почива, по решењу бечког магистрата — скорим зазидати:*) то ћемо лако увидити, да је крајње време, да се кости тог љубимца-песника српске омладине још ове године пренесу из Беча у Карловце.

То је побудило „Зору“, да ту идеју, која се толико пута прихваћала, али безуспешна остала — понови; у то име сазвала је она 6/18 фебруара т. г. јавни збор целокупне бечке српске омладине, без разлике занимања, где се једногласно решило, да се пренос бранкових костију преда српском акад. друштву „Зори“, да оно, уз суделовање и остале омладине, још у току ове године целу ствар потпуно изврши. „Зора“ се тога драговољно прими и у последњој својој скупштини реши, да се изабере

*) А шта ће бити са гробом и костима старине Вука. Не би ли се за пренос ових когод састарати могао? Можда српско учен. друштво. Ур.

одбор петорице, који ће се за сва нужна агенда постарати, да се пренос што свечаније још овог лета изврши. Одбор је изабран и одпочео своје деловање, које ће се ради знања и равнања периодично износити на јавност.

Српски народе! Ми смо се чврсто одлучили, да кости нашег најмилијег песника још ове године пренесемо у Карловце; нећемо жалити ни труда, а — по могућству — ни жртава, само да тај свети аманат једном извршимо. Доходак од „споменице прве срп. књиге од Доситија“ — коју је „Зора“ издала — наменили смо на ту племениту цељ; но и крај добити, којој се са те стране надамо — још нам је нужно материјалне помоћи а да пренос, достојно великом песнику — свечано спроведемо. За то се обраћамо на Тебе, драги роде! и молимо Те, да нам у том подузећу по могућству приномогнеш, да пренесемо једном у српске крајеве ту светињу, око које ће се синови Твоји загревати за Српство оним жаром, што гори у песмама бранковим.

О прилозима и раду даваћемо јавна рачуна; савети, упутствва и прилози шаљу се на адресу: Petar Despotović Wien (Universität).

У Бечу 1. (13.) марта 1883.

У име одбора за пренос костију Бранка Радићевића:

П. Деспотовић председник. **Јован Татић** перовођа.

I. Извештај одбора за пренос костију Бранка Радићевића.

1. Умољено је поглаварство карловачке политичке општине, да изда дозволу, да се бранкове кости на лемљишту карловачком (на Стражилову) сахранити могу.

2. Умољен је председник постојавшег карловачког одбора за пренос бранкових костију, професор г. Павле Кречаревић, да настоји, да у то име изабрани одбор по ново у живот ступи и да одржава свезу са бечким одбором.

3. Одаслан је циркулар ђачким, певачким, занатлијским и другим душтвима српским, у коме смо им саопштили смер нашега друштва и позвали их, да га по силама својим морално и материјално потпомогну. (Одбор је ове циркуларе послао на оне корпорације, за које зна, да постоје; ако је случајно која изостала, молимо, да се на потписану адресу обрати.)

У Бечу 1. (13.) марта 1883. год.

У име одбора за пренос костију Бранка Радичевића:

П. Деспотовић председник. **Јован Татић** перовођа.

Адреса: Petar Despotović, Wien (Univers.)

(„Српче,“ илустровани лист за Српчад,) уређује Д. Јосић, професор учитељске школе у Београду, доноси у свом 2. броју: 1. Не будите лакоми, песма од чика Ђуре. — 2. Нисам крив што сам Србин. Приповетка. — 3. Колико вредиш — 4. Наука од Драгутина. — 5. Ива Сенковић и Ага од Рибника народна песма са сликом: „Родитељу што сузе проливаш?“ — 6. Из позоришта — писмо уреднику. — 7. Крај пећи. Песма са сликом. — 8. Фаетон скаска из грчке митологије са сликом. — 9. На путу. Песма са сликом. — 10. Дветри о пастрмци. Са сликом. — 11. Бисер и драго камење I. из „Св. Саве“ од Никанора Грујића (свршетак). 12. Добротвори. 13. Нове књиге. 14. Коштуњци. 15. Језгра из коштуњаца у 1. броју. — 16. Имени оних који су разбили коштуњце из 1. броја. — 17. Српчетова пошта.

„Српче“ излази 15. дана сваког месеца, а стаје за Србију годишње 3 динара а на месец 1 динар. — За Аустро-Угарску годишње 1 ф. 50 нов. За све остале земље 4 динара.

Скупљачима претплате. На шест претплатника дајемо скупљачима лист у пола цене, на десет претплатника један примерак, на осамнаест претплатника два а на двадесет и пет претплатника дајемо три примерка бесплатно. Сваки скупљач има право да задржи или новац место својих примерака или да располаже њима као добротвор. У овом случају ми ћемо слати лист камо желе добротвори — а ако нама саставе на расположење, јавићемо преко листа куда и камо шиљемо.

(„Пчела“, илустрован орган за српске пчеларе.) Изишао је из штампе и разаслат је свима претплатницима број први с овом садржином: I. Наш програм. II. Пчеларски календар за месец јануар, од Јов. Живановића. III. Ко може да буде пчелар? од А. Алексића. IV. Рационално (умно) пчеларење (са 9 слика), од Јована Живановића. V. Дописи „Пчели“: Са кованлука Јована Живановића професора из Карловаца (са 2 слике) од Јов. Милојевића богослова из Карловаца VI. Пабирци.

Ободрени досадањем одзивом, ево изађосмо с првим бројем „Пчеле“ у нади, да ћемо моћи и даље истрајати са издавањем овог једног стручног привредног листа.

Молимо дакле све пријатеље народне привреде да се и даље заузму око скупљања претплате на овај наш лист. Нарочито умољавамо г. г. свештенике, учитеље и све оне који већ раде пчеларство, да не пожале труда око скупљања претплате.

Без готове претплате не меже се лист никоме слати, па зато сваког умољавамо да у напред пошље претплату. Наруџбине без новаца неће се ником без разлике уважавати.

„Пчела“ стаје за целу годину 2 фор. а за по године 1 фор. Претплату треба слати поштанском упутницом (Postanveisung) у Земун (Redaktion „Pčela“ Semlin) или у плаћеном писму уредништву „Пчеле“ у Београду.

Претплата се прима само за целу или за пола године.

Ко скупи десет претплатника, тај добије „Пчелу“ бесплатно, а ко скупи пет, добија лист у пола цене.

Први број „Пчеле“ послали смо многима као углед, а уједно и као позив на претплату. Други број послаћемо само онима, који за времена пошљу напред претплату.

У Београду 10 фебруара 1883.

Уредник „Пчеле“

Драгутин Посниковић.

(„Uhorské noviny“, — нов словачки лист.) У Будапешти почео је излазити под горњим насловом нов словачки часопис за политику, науку, уметност, друштвеност, привреду, друштвена подузећа и забаву. Излази један пут месечно на два табака. Уредник му је Фр. Кабина, кога ми као ваљана словачког родољуба познајемо.

(Нова музикалија.) У будапештанској трговини Таборског и Парша изишле су: „Четири мађарске народне песме“ са овим насловима, 1. Hol a Tisza vize. 2. Ne hidd, ne hidd! 3. Nem nézek én. 4. Virágos fán. За певање са гласовирском пратњом или само за гласовир сложио Јосиф Варга. Цена је 80 новч.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

(Прорачун града Крижеваца за 1883. г.) показује 44,163 фор. прихода, а 47,093 фор. расхода, дакле 2930 фор. мањка, који ће се покрити каматама од куповина шума, које ће се продати.

(Прорачун кнежевине Бугарске за год. 1883.) Бугарско „сабрање“ одобрило је овај прорачун земаљски за 1883. годину:

Издатци:

Цивилна листа кнежева	600.000	динара.
Народна скупштина	200.000	„
Државно веће	201.020	„
Министарски савет	12.600	„
Заступство кнежевине	150.000	„
Политички кабинет	36.252	„
Минист. финансија	2,582.892	„
„ унутарњих дела	4,458.558	„
„ сп. посл. и просв.	2,698.778	„
„ војено	12,345.260	„
„ јавне наставе	1,879.548	„
„ правде	2,042.786	„
„ јавних грађевина	4,294.743	„
Свега	31.502.426	динара.

Приход:

Минист. финансија	27,269.500	динара.
„ јавне наставе	303.280	„
„ правде	848.500	„
„ сп. посл. и просв.	1,137.000	„
„ јавних грађев., комуникација и пољоделства	90.000	„
„ унутрашњих дела	920.000	„
Свега	30,568.280	динара.

Показује се дакле мањак од 934,147 дин., који ће се по изјави министра финансија лако покрити заостатцима неуплаћеног пореза.

(Поштанске вести.) Две 1. марта (рим.) отворена је нова пошта у босанској Костајници.

(О српској железници) доноси „Буд. Кор“. ову вест из Београда: До конца месеца фебруара износи сав израђен рад са земљом 60% од целокупног рада. Просецање тунела напредује доста брзо. Тунел „Рипањ“ (1600 метара дуг) остао је још за 550 метара да се просече; тунел „Параћин“ (225 метара дуг) и „Столаћ“ (230 метара дуг) просечени су са свим, а тунел „Раља“, који је 590 мет. дуг, просечен је у дужини од 242 метра. На прузи Београд-Велика Плана свршен је потпуно рад у дужини 22 кил. (9% целокупне дужине). 265,000 пречага, т. ј. 30% целокупне потребе, већ је на прузи постављено, а све за пругу потребне шине већ су приспеле у Србију, један се део налази у Београду, а један у Смедереву. Привремена линија од Смедерева, 42 кил. дуга, са свим је свршена, она ће допринетм много, да се брже сврши горњи део грађења пруге, док се не сврши тунел код Рипња.

Списак

добровољних прилога за пренашање костију Бранка Радичевића, скупљених у Борову од Ст. Максимовића.

Стеван Максимовић сав Србин 50 н., Петар Поповић лецедер 50 н., Херман Вајнер из Даља 20 н., Коста Јанковић трговац 30 н., Спасоја Боровац ћурчија 50 н., Стеван Арсић ратар 40 н., Адам Пуношевић ратар 40 н., Скеван Јаковљевић ратар 30 н., Ратарска читаоница боровска 50 н., Јован Поповић ратар 10 н., Ђура Игњатовић угоститељ 20 н., Павле Крстић 20 н., Васа Поповић 40 н., Катарина Магарашевића 40 н., Мита Аврамовић учитељ 40 н., Себастијан Лененбес 25 н., Гаја Ајдуковић ратар 20 н., Данило Јовановић 30 н., Ђока Маричић 20 н., Зарија Цвиовић кнез 20 н. Свега 6 ф. 45 н.

Свота ова налази се за сада у уредништву „Заставе“. Ми би желили, да одбор у Карловцима, што је тамо 1877. склопљен, на ноге стане и знаке живота од себе даде, па да му и ове друге прилоге, који буду стизали, упутимо. — Уред.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Среда	9. марта	2 мет.	50	центимет.
Четвртак	10. „	2 „	64	„

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ

код светог Саве.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО ОВЕ

НОВЕ КЊИГЕ.

ИСТОРИЈА СРПСКОГА НАРОДА

написао Венијамин Калаји. — — — — 1.—

ОСЛОБОЂЕЊЕ СРБИЈЕ ОД ТУРАКА

народна певанија у четир песме са овим садржајем: Почетак буне против дахија. — Бој на Салашу. Бој на Делиграду. — Бој на Ловници. — 15

MILOŠ OBILIĆ

srpska narodna pevanija — namenjena narodu našem koji latinicom čita — sa ovim sadržajem: Lov cara Lazara. — Ženitba Obilića. — Miloševa zakletva. — Miloš u Latinima. — Car i Miloš čobanin. — Miloš Obilić i Ivan Kosančić. — — — — — — 15

Ко унапред новац пошље — добија поштом (per Kreuzband) о нашем трошку.

Нови Сад, марта 1883.

СРПСКИ КЊИЖАРИ

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

Метеоролошки и хидрометарски извештај са новосадске станице од 17. до 23. фебруара (по рим.) 1883.

Датум	На 0° сведено стање барометра Милим. 700 + 7h	2h	9h	Средина	Температура ваздуха по Целзијевој скали 7h	2h	9h	Средина	За 24 сата температура највећа	најнижа	Притисак паре у милиметри 7h	2h	9h	Средина	Влага у процента. 7h	2h	9h	Средина	Небо ведро = 0 сасвим облачно = 10 7h	2h	9h	Средина	Правац и јачина ветра. Нимало ветра = 0 Најјачи ветар = 10 8h	2h	8h	Падеж за 24 сата у милиметрима Висина	Врста	Висина воде у Дунаву у метрима	Висина воде под земљом у метрима	Температура воде по Целз.	Примедба.
17.	64·9	65·3	65·8	65·3	—6·2	0·1	—5·0	—3·7	0·5	—7·2	2·2	2·6	2·2	2·3	79	56	71	69	0	0	0	0	NE₂	NE₂	NE₂			3·42	4·08		3·0	
18.	65·2	64·2	63·5	64·0	—3·7	1·6	—2·8	—1·6	2·0	—6·0	2·8	3·1	2·8	2·9	82	59	74	72	8	0	3	0	NE₂	NE₂	NE₂			3·34	4·05		2·5	
19.	62·7	62·8	62·8	62·6	—5·0	1·0	—3·2	—2·4	1·0	—6·0	2·1	2·6	2·6	2·4	69	53	72	65	0	0	0	0	NE₂	NE₂	NE₂			3·40	4·02		3·0	
20.	63·4	64·8	67·1	65·8	6·4	1·9	—1·0	—2·2	2·0	—6·8	2·1	3·2	3·1	2·8	74	62	78	71	0	0	0	0	NW₂	NW₂	NW₂			3·30	3·99		3·0	
21.	69·1	69·3	69·1	69·2	—3·0	4·6	2·0	1·2	5·2	—5·0	3·0	3·9	3·8	3·6	83	62	71	72	8	9	8	8	NW₂	NW₂	NW₂			3·34	3·96		3·0	
22.	68·3	67·3	66·5	67·4	3·0	4·7	5·3	4·3	5·3	1·4	8·4	5·4	4·5	4·6	69	84	68	74	10	10	3	9	SE₂	SE₂	SE₂			3·30	3·93		3·0	
23.	68·4	62·8	64·1	63·4	5·2	9·6	2·5	5·8	10·0	1·5	6·0	4·4	4·4	4·9	90	50	79	73	10	2	6	6	SE₂	SE₂	SE₂	1·5	киша	3·24			4·0	

ПРИМЕДБА. 1.) 7h, 2h, 9h значи, да се бележи у 7 сахата у јутру, у 2 сахата после подне и у 9 сахата у вече. 2.) Код ветра значи N северни, NE северонсточни, E источни, SE југоисточни, S јужни, SW југозападни, W западни, и NW северозападни ветар.

Јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ћемо незаборављеном супругу односно покојном оцу деце

МАРКУ Г. ЈАНКОВИЋУ

трговцу

дазати у Тителу годишњи парастос 19. (31.) марта у 10 сахата пре подне у овдашњој православној цркви.

Ожалошћена породица.

Одговори уредништва.

А. Спанићу у Шиду. — Вашој жељи не можемо задоста учинити, јер смо из онога дописа већ нешто, што смо могли употребити, саопштили у 35. бр. нашег листа. Исто тако не можемо вам ни захтевани рукопис вратити, јер га више немамо, пошто ми рукописе не чувамо.

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

Почем је ликвидација код „банатске српске задруге за штедњу и предујам у В. Бечкереку“ свршена, то имаде још 1 $^{9}/_{10}$% да се подели. С тога се позивају сви они чланови, који на својим удеоничарским књижицама преко 60% нису подигли, да се ради подизања ови 1 $^{9}/_{10}$% код подписане задруге **од 17. (29.) марта до најдаље 13. (25.) априла 1883.** пријаве, иначе неподигнуте своте биће код краљ. суда депоноване

Уједно се објављује, да ће се због закључка и апробације ликвидационих рачуна **главна скупштина за 6. (18.)** eventuell за **13. (25.) април 1883.** у 9 сати пре подне у локалу задрузином држати, на коју се позивају сви они чланови, који по основ. правилама гласа имају.

Вел. Бечкерек 6. (18.) марта 1883.

Ликвидациони одбор

„банатске српске задруге за штедњу и предујам у ликвидацији“.

1—1

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ЕРНЕСТА Г. ВЕСЕЛ

у Руми 1—3

потребује једног ваљаног помоћника, који је српском, немачком и мађарском језику вичан.

СЕМЕЊЕ

најбоље врсте баштенско пољско и од цвећа

може се добити

У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА

Д. КОДЕ

У НОВОМЕ САДУ. 88—100

НАМЕШТАЈ. MÖBEL-LAGER. ДЕКОРАЦИЈЕ.

СОБНИ НАМЕШТАЈ

и сваке крсте израде помодне

ТАПЕТАРСКЕ и ДЕКОРАТИВНЕ

могу се зготовљене добити и у обилатом избору и најбољег укуса код потписаног. Исти прима да изради собни дворански намештај строго по наученом стилу и украсима (а по избору из обилате му збирке мустара и материје ововемаљске и иновемаљске) које израђује тачно, како му ко наручи: најпростије или најскупоценије — све пак савесно, солидно и ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.

Лудвик Сатлер,

3—3 **тапетар и декоратер**

са стовариштем собњег намештаја и радионицом тапетарском

у Новом Саду у дунавској улици.

Kundmachung.

Mit Eröffnung der Bpest-Neusatz-Semliner Linie mache ich die P. T. Herren Salzhändler besonders aufmerksam, den Bezug versuchsweise von Maros-Ujvár einzuleiten. Alles nähere ertheilt brieflich.

Christian Marzáry,

Spediteur des k. ung. Salzgrubenoberamtes in Maros-Ujvar, Siebenbürgen.

С отварањем пештанско-новосадско-земунске пруге особито уповоравам п. н. господу соларе, да покушају набавку из Марошујвара. Поближе услове даје писмено

Кристијан Марцари,

шпедитер кр. угар. звања за соне мајдане у Марошујвару, Ердељ.

5—5

ИЛОВАЧНЕ ПЕЋИ

од

L. & C. HARDTMUTH

у целини се намештају и на место сваке станице набављају.

Висока господа и п. н. општинство, које овај предмет (пећи од иловаче, Thonöfen) желе, умољавају се, да своје адресе пријаве код г.

Августа Хергера

У НОВОМ САДУ.

Идућих дана долази заступник исте фабрике, да мустре покаже и евентуално погодбе начини.

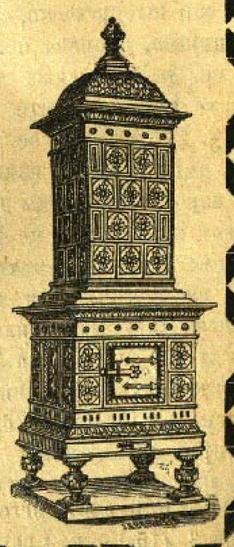

1—1

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.